

6. metszet: CSAK EZ

Bevezetés

Ez az utolsó rész nagyon rövid, mégis pontosan rámutat mindannyiunk egyszerű, belső igazságára. Az előző metszetek az elemzés, a szimbolika és a kreatív képzelőerő segítségével világítottak rá arra, hogy hogyan, hányféleképpen rejtjük el magunkat magunk elöl – s hogy mindez milyen fájdalmas következményekkel jár. Megmutatták, hogy sem külső akadályainknak, sem belső fátylainknak nincs természetükből adódó létezése. Ha hagyjuk, hogy ezek az elhomályosulások maguktól kitisztuljanak, akkor nyilvánvalóvá válik, hogy a nem változó jelenlét az, ami vagyunk. Ez az eleve osztatlan egész, aminek részei vagyunk. Az itt szereplő rövid szöveg mindössze hatsoros, három sorpárból áll. A megfogalmazás egyszerűsége és tömörsége kifejezi, hogy ha közvetlenül látunk, akkor nincs szükség a részletes kidolgozottságra. A szöveg háromféle fordításban szerepel, remélhetőleg mindegyik tolmácsol egy-egy ízt az eredetiből.

Az első sorpár a talajról, életünk alapjáról és esszenciájáról szól. Arról, ami a megfoghatatlan, nem fogalmi igazsága, eleve tiszta, nyitott és üres forrása mindennek. Egyszerűség és változatosság nem kettős, nincs köztük ellentmondás; másképpen: minden dolog azonnal megszabadul. A talaj nem más, mint a sokszínű megmutatkozás. A részletek akkor tesznek szert önálló jelentőségre, ha leválasztjuk őket a teljes egésztől. E fogalmakon alapuló szétválasztás megtévesztő lépés. Tévedésünkben a megjelenés változatosságát változatos dolgok megjelenésének véljük, aztán ítélkezünk, s ennek révén értékhierarchiákat építünk fel. Ám ha nyugalomban vagyunk a talaj nyitottságában, akkor a tudatosság képes megvilágítani a változatosság minden aspektusát anélkül, hogy egyetlen 'dolgot' is teremtené. Ezért a talajra történő ráélmés a megszabadulás kulcsa, mert egyedül ezzel tudunk azonnal kiszabadulni abból [a szokásunkból], hogy konstrukciókra támaszkodunk. Amikor a tapasztalás jelenései a tiszta talajuktól való el nem választottságuk világosságában megjelennek, minden azonnal, mentális tevékenység nélkül világossá válik.

Ami a gyakorlást illeti, ezt a szemléletet kell mindig fenntartani. A szemlélet a talaj-forrásra mutat, ami nem más, mint a teljes egész, *dzogpacsenpo*, a végtelen, belső, valódi teljesség. Minden pillanat olyan, amilyen; nem szorul módosításra. Úgy nyílunk meg erre, saját talajunkra, hogy ellazulunk és nem adjuk át magunkat agyalós, fogalmilag bonyolító szokásainknak. A megjelenés égboltja, tere eleve nyitott, akárcsak a tudatosság égboltja, tere. Nincs határ e két égbolt között, minthogy nincs is valódi különbség köztük, még ha a látszat mást is mutat. A tapasztaló és a tapasztalt szintén olyan, mint két égbolt, a legkisebb nyoma sincs én és más kettősségének, mely megteremthetné a tényleges különbség illúzióját. Az akadálytalan látás mindent feltár, de nem támaszkodik semmire. Nincs esszenciája, szilárdsága, melytől sűrű vagy homályos lenne. Minden történés a nyitott, üres talaj potenciáljának a megmutatkozása, mely potenciál tökéletesen mentes a léteztől. A semmiből csak semmi születik, ám közben a végtelenül változatos tapasztalatok elkápráztató tárháza jelenik meg. Ez vagyunk lényegében, ez létállapotunk végső igazsága, s erről szól Garab Dordzse három állításából az első: *'Eszmélj magadra, arra, ahogy ténylegesen vagy'*.

A második sorpár a tapasztalásmező ragyogó világosságáról szól. A meg nem született gazdagságról, a mindenségről, ahogy az egész együtt megjelenik. Ezt nem kell értelmezni sem, mert nem fogalmi alapú és fogalmakkal nem is megragadható. Az, ami adott, az, ami van, 'AZ', az nem gondolat és gondolatba nem is fogható. Relatív igazság - abszolút igazság, egyetlen egy - sok különböző: ilyen és ehhez hasonló végletes tulajdonságokkal nem jellemezhető. Az, ami adott, az 'úgy, ahogy van': egyedüli, szűz, nyers, meztelen, friss; nem viszonyul semmihez sehogy, mert semmi nincs rajta kívül. De a megjelenés mégsem homogén, hanem vibráló és változatos. Ahogy a tiszta víz nem szennyezi be a tiszta vizet, a talaj változatossága sem szennyezi be a talajt. És a változatosság egyik aspektusa sem szennyezi be a másikat. Szamantabhadra, az eredeti Buddha, a Mindenre Kiterjedő Jó példázta, hogy változatosság van, anélkül, hogy ez ellentmondást vagy konfliktust okozna. Minden, ami történik jó, teljes és tökéletes: a meg nem született talaj meg nem született megmutatkozása. Ám a kettős jellegű ítélkezés tekintete ezt nem látja.

Mindez meditációban válik világossá, a nem-meditáció típusú meditációban. Ha erőfeszítés, vágyakozás és szándék nélkül csak ülünk, akkor kioldjuk magunkat cselekvő, csináló, tevékeny identitásunkból. Ha egyszerűen csak rendelkezésre állunk, megláthatjuk, hogy 'lényünk' egyszerű: nem más, mint a nyitott, üres talaj tudatossága, mely feltárja a megmutatkozás mezejének világosságát, fények, hangok, és a fogékonyság révén mozgó képek látványát. Ez már tovább nem egyszerűsíthető, ez a teljes egész gazdagsága.

Nem arról van szó, hogy ebben hinni kellene, vagy reménnyel, bizalommal viseltetni iránta. Ezek kettős jellegű viszonyulások. Ehelyett inkább lazítunk, megnyílunk és nem maradunk kétségek között. A gondolatok, érzések, emlékek, érzetek, jelenségek, stb. továbbra is megjelennek, mintegy szigetként az áramlás közepén, melyen megpihenhetünk, relaxálhatunk és ott ragadhatunk. Simán azt hihetnénk, hogy megérkeztünk, otthon vagyunk, s nem ragaszkodunk, nem reménykedünk. Ám ezek a megjelenések nem tudják becsapni a tudatosságot, csak az egó számára csábítóak. A tudatosság magától jelen van. Nem támaszkodik semmire, s nincs is szüksége semmire ahhoz, hogy jelen legyen, az egó viszont szűkölködik, és mindent megtesz, hogy belekapaszkodjon a megjelenésekbe, mert általuk próbál szert tenni azokra az értékekre, melyeket épp ő vetít rájuk. Azt fogyasztja el, amit ő maga teremtett, saját farkába harap a kígyó. Még csak nem is látja, mit csinál; azt gondolja, ő csak egyszerűen kapcsolatba lép a másikkal, mégpedig úgy, ahogy az van, és gyakorlatává teszi a jó elfogadását, és a rossz elutasítását.

A tudatossággal mindez nem történik, mivel itt nincs tárgyiasítás, ami a remény és félelem alapjául szolgálna. A tudatosság elpusztíthatatlan és teljes, a 'jó' szituációk nem teszik jobbá, a 'rosszak' nem okoznak benne kárt. Megállás nélkül tudatában van a megjelenések áttetszőségének, annak, hogy nincs saját eszenciájuk, szilárdságuk, ennél fogva a tudatosság nem kerül kétségek közé. Ellazult s nagylelkű megvilágításában minden úgy tárul fel, ahogy van, s így nem kell képzelegni, elképzelni, hogy is lehet. Ez a spontán, nem-kettős megmutatkozás, melyben folyamatosan tartózkodhatunk, ha mellőzzük az ítélkezés miatti szétválasztást. Ezt a tanácsot fogalmazza meg Garab Dordzse második állítása: *'Ne maradj kétségek közt'*.

A harmadik sorpár az erőfeszítés nélküli, végtelen összekapcsolódásról szól, arról, hogy örömmel fogadunk mindent úgy, ahogy van, hisz minden a tiszta talaj kifejeződése. Nem kell tenni semmit, nem kell kijavítani semmit. Akkor érzékeljük ettől külön állónak magunkat, ha álláspontot veszünk fel, ha egy bizonyos nézőpontba rögzítjük magunkat. Minden álláspont átmenti és magától felszabadul. Ostoba dolog, ráadásul kimerítő és eleve kudarcra ítélt próbálkozás, ha erőnek erejével megpróbáljuk a folyton változót változatlaná tenni. Az egó számára az erőfeszítés: önfenntartás és túlélés kérdése; nem lehetőség, hanem szükségszerűség. A tudatosság számára viszont akadály és homály. Ami adott, az a teljes egész: nyitott, ragyogó és készséges. Ez a három a teljes egész három metszete, és nem három különálló dolog vagy jellemző. Mindig

mindhárom jelen van: a nyitott talajból feltárul a ragyogás, mely készleges. S mi sem vagyunk ettől külön. Már eleve részei vagyunk, mindig is részei voltunk ennek a végtelen mindent magába foglalásnak. Nem kell megtaláljuk. Nincs elrejtve, nincs elveszve. Az erőfeszítés nem segít. Nem kell tennünk semmit, csak annyit, hogy semmit se tegyünk.

A meditációs párnán nem csinálunk semmit: a tudatosság végtelen tere nem akadályozza, nem gátolja a tapasztalás szüntelen zajló, magától történő megjelenését és magától történő megszabadulását. Amikor felállunk a meditációs párnáról, 'mi' sem vagyunk mások, mint a világosság kibontakozó mezeje. A megmutakozásban mozgunk, a megmutatkozás részei vagyunk. Ha a párnán megtapasztalt nyitottság folytatódik, akkor spontán készlegesség támad a nem-kettős kapcsolódás mezejében.

Hogy mindez folytatódjon, hozzáállásunk az kell legyen, hogy nem avatkozunk be. Nem kommentálunk, nem ítélezünk, nem korrigálunk, hanem a talaj tevékenységében részt veszünk: járunk, beszélünk, eszünk és alszunk, de mindig a nem-kettős teljes egészen belül. A friss nyitottságban, ahol minden tapasztalás azonnal és magától megszabadul, egy fikarcnyi szilárd létezés sincs, mely helyt adna fogalmi tevékenységnek. Ellazult, jelen lévő, rendelkezésre álló, készleges; befogadó, mint a tiszta fény, fényes, megfoghatatlan, ragyogó; nyitott, tiszta, végtelen – ez az egész, a teljes, a tökéletes; az elidegenedés és erőfeszítés vége. Nincs semmi kettősség az eredetileg, eleve tiszta, változatlan eszencia, és az azonnali jelenlét folyton változó, magától megjelenő, spontán megmutatkozása között. Erre mutat rá Garab Dordzse harmadik állítása: *'Ne avatkozz bele'*.

Ellentét akkor jelentkezik, ha figyelmen kívül hagyjuk a talajt. Ha az üresség és a megjelenés nem-kettőssége jelen van, de hiányzik a mi nyitott jelenlétünk, akkor egó-alapú viszonyulás alakul ki, s jön vele a képzelgés, mindenféle dolgok elképzélése. A dzogcsen, a nagy és teljes, a mindig és már eleve teljes, a végtelen egészre utal, mely végtelenül változatos, de nincs benne elválasztottság, széthasadtság és töredezettség. Minden megjelenés a talaj megjelenése – minden a talaj, semmi más. Minden a meg nem született megmutatkozása a meg nem születettnek. Ha bizalommal el tudsz ebben pihenni, ha EZ tudsz lenni, akkor éned erőfeszítést igénylő fenntartásának minden feszültsége elillan. S akkor világossá válik, mit is jelent az 'eredeti, eleve adott buddhaság'.

A kakukk kiáltása, mely világgá kürtöli a ragyogó jelenlét örömhírét

Vairócsana

A tapasztalások végtelen változatossága és tényleges természete nem-kettős.

Ám az egyes történések mibenlétéről ítéletet alkotni nem lehetséges.

Amire úgy hivatkozunk 'ahogy a dolgok vannak', azt gondolat nem érinti,

Ám a megjelenő formák előtt nincs akadály, teljesekek, úgy, ahogy vannak.

Épek vagyunk, az erőfeszítés betegsége nem érint,

Létünk spontán, s így minden rendjén van.

Változatosság és természet nem-kettős:

Konkrét jelenések, róluk ítélet nem alkotható.

'Úgy, ahogy van', nem fogalom, s nem is írható le fogalmilag:

Minden megnyilvánulás önmagában tökéletes és teljes.

Természetéből adódóan teljes, az erőfeszítés betegsége nem érintheti:

Spontán jelenlét, változatlan.

Változatosság, lényeg, nem-kettős:

A jelenések konkrétak, ítéleten túl vannak.

'Úgy, ahogy van', nem fogalom, fogalomba nem fogható:

Megjelenik, tökéletes; a mindennapi jó.

Teljes önmagában, az erőfeszítés betegsége elillan:

Spontán jelenlét, [minden] rendjén van.